

verslagen & rapporten uit de regio

Ornithologische onderzoeken in de AW Duinen (1979 & 1980)

Om de achterstand in te halen is opnieuw een dubbel jaarverslag verschenen van de ornithologische onderzoeken in de Amsterdamse Waterleidingduinen. In verscheidene hoofdstukken worden achtereenvolgens behandeld de factoren die van invloed waren op het onderzoek en/of de vogelstand in 1979 en 1980, een lijst van veldwaarnemingen van het gebied, de broedpopulatie van een aantal watervogels in 1979 en 1980 in de AW Duinen, nationale watervogeltellingen, verslag van de stootvogelstand, vogelslachtoffers van de strenge winter, jaarverslag en vangstresultaten van het vogelringstation in 1979 en 1980, met daaropvolgend gegevens over ontvangen terugmeldingen en een uitwerking van alle vinkachtigen met ringen die gevangen of gevonden werden in de periode van 1957 tot en met 1980.

In 1979 werden 95 vogelsoorten als broedvogel vastgesteld, in 1980 waren dat 94 verschillende soorten. Voor beide jaren samen waren dit 96 vogelsoorten als zekere broedvogel en acht vogelsoorten als mogelijke broedvogel. In 1979 werden 191 soorten en ondersoorten waargenomen, in 1980 waren dit 202 soorten en ondersoorten. Het totaal voor beide jaren was 217 soorten. Als enige bijzondere soorten die waargenomen werden kunnen genoemd worden: Noordse Stormvogel, Purperreiger, Zwarte Ooievaar, Wit-oogend, IJseend, Slechtvalk, Roodpootvalk, Morinelplevier, Kleinste Jager, Grote Burgemeester, Hop, Grote Pieper, Roodkeelpieper, Bosgors en Dwerggors.

De jaarverslagen bieden een schat van gegevens, die onder meer in de toekomst niet alleen als vergelijkingsmateriaal zullen kunnen worden gebruikt.

Het rapport (82 gestencilde bladzijden, talloze kaarten en tabellen) is verkrijgbaar door overmaking van f 16,50 (f 12,- + f 4,50 verzendkosten) op bankgiro 5180 van de Nutsspaarbank, ten gunste van rekeningnummer 84.54.82.017 ten name van H. Vader, Hillegom, tevens onder vermelding van 'voor jaarverslag 79/80'.

Broedvogelstand 1ste Infiltratiegebied A W Duinen

Over de stand van dit gebied in de eerste infiltratiejaren rapporteerden Van der Elst & Mulder in 1960 in dit tijdschrift. Het huidige verslag belicht ontwikkelingen vanaf de jaren zeventig tot 1985 zowel in aantallen broedparen als van enkele grotere soorten de broedresultaten. De meeste zangvogels, vooral Nachtegaal, Grasmus en Bosrietzanger, namen toe door de verruiging van het eerst vrij kale terrein en ondanks de aanvankelijk ook sterk toegenomen eksterstand! In de laatste drie jaar is de eksterstand achteruitgegaan

en hun jongenproductie gehalveerd zonder dat de mens daaraan te pas kwam. Bij de grote grondbroeders is de situatie weinig rooskleurig. Kokmeeuw (eens 2 à 3000 paar) en Zilvermeeuw (in 1980 nog 140 paar) werden door predatie verdreven. Er zijn veel waarnemingen dat de Vos de voornaamste predator was. Onder de broedvogels vielen weinig slachtoffers. De broedsels werden gepreëdeerd en de meeuwen verlieten het terrein. In de zelfde periode liepen ook de resultaten bij andere grondbroeders sterk terug. In 34 Kievitterritoria kwamen vier legsels uit met uiteindelijk een à twee vliegende jongen. In de seizoenen 1981-85 kwamen geen jonge Scholeksters of Wulpen meer uit. De zeven paar Bergeenden kregen geen pullen. Ondanks overvloed aan kleine vis leverden acht à tien paar Futen slechts drie jongen op. Zelfs de Knobbelzwanen konden hun legsels niet behouden. Anders dan bij de meeuwen leidde slecht broedresultaat bij de steltlopers pas na enige jaren geleidelijk tot aantalsvermindering door mortaliteit en/of emigratie. Ook speelde de verruiging een negatieve rol. Van de 51 Kievitterritoria in 1975 waren in 1985 36 territoria niet meer geschikt. Van de 22 scholeksterterritoria in 1978 waren er in 1985 vijf niet meer bruikbaar. Ondanks de betreurde ontwikkelingen wordt ingrijpen door de mens om verschillende redenen niet wenselijk geacht.

J. Walters (1986): Verslag onderzoek broedvogelstand in eerste infiltratiegebied van Amsterdamse Waterleidingduinen in 1985. 24 bladzijden getypte tekst, 12 diagrammen, 59 verspreidingskaarten van 13 soorten in verscheidene jaren. Verkrijgbaar na overmaking van f 6,25 (inclusief portokosten) op rekening 54.77.85.399 ten name van J. Walters, Vespuccistraat 83 III, 1056 SK Amsterdam (onder vermelding van naam, adres en eigen rekeningnummer).

Meeuwentellingen in Meijndel 1985

Ook over het jaar 1985 is een verslag verschenen van de meeuwentellingen in de Wasse-naarse Duinen, een gebied van ongeveer 2000 ha groot. De gegevens werden verzameld door vijftien medewerkers van de 'Meeuwengroep Meijndel'. Het onderzoek naar de concurrentie tussen de Zilvermeeuw en de Kleine Mantelmeeuw door H. Lucas en R. Wanders zal ook dit seizoen worden voortgezet. In de randgebieden was het aantal nesten van de Zilvermeeuw in vergelijking met het voorafgaande jaar rigoureus verminderd. De Vos schijnt een goede invloed te hebben op de regulering van de meeuwen, terwijl hij wellicht bovendien bevordert dat de meeuwen zich sterker op bepaalde vaste broedplaatsen concentreren.

In 1985 werden er 5074 broedparen van de Zilvermeeuw geteld tegen 5346 broedparen in 1984, van de Kleine Britse Mantelmeeuw

1966 broedparen tegen 1680 broedparen in het daaraan voorafgaande jaar en 468 broedparen van de Stormmeeuw tegen 447 broedparen in 1984. In 1983 broedden er nog 1780 paren van de Kokmeeuw, in 1984 waren dat 1264 paren en in 1985 verdween de Kokmeeuw er als broedvogel in de loop van april geheel. Het aantal geringde meeuwen in 1985 was 458 stuks. Sinds 1980 werden er 3138 meeuwen geringd, waarvan een aantal terugmeldingen in het verslag worden genoemd.

H. Wanders: Meeuwentellingen in Meijndel 1985. Gestencild, 17 bladzijden, 5 grafieken. Meeuwengroep Meijndel, 's-Gravenhage, april 1986. Projectleider H. Wanders, Van Weede van Dijkveldstraat 31, 2582 KR 's-Gravenhage, 070 - 543 566.

Vogelobservatiehut voor invaliden

De Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders gaat in de Oostvaardersplassen een observatiehut voor invaliden bouwen. De hut wordt geplaatst aan het Kitsstrand tegenover de beheerschuur van de rijksdienst. Als alles naar wens gaat wordt de hut rond half mei 1986 in gebruik genomen. Het gaat om een openbare, dus voor iedereen vrij toegankelijke, ruimte. De afdeling Bouwkundige Werken maakte het schetsontwerp voor deze nieuwe observatiehut en zorgt tevens voor de uitvoering. De schuilhut, die gelegenheid geeft de vogels in het natuurgebied Oostvaardersplassen in Zuidelijk Flevoland te bestuderen, wordt helemaal ingericht voor rolstoelgebruikers en personen, die slecht ter been zijn. Daarmee is deze waarnemingshut een unicum. Het betreft de eerste observatiehut in Nederland, die volledig is aangepast aan de mogelijkheden voor gehandicapten. Daarbij moet aangetekend worden dat er ook reeds enige jaren plannen bestaan om de observatiehut aan het Laarder Waschmeer te Hilversum aan te passen aan gehandicapten. De ANWB steunt het loffelijk streven van de rijksdienst en betaalt voor de observatiehut in Zuidelijk Flevoland ongeveer de helft van de kosten. De ingebruikneming van de unieke hut zal met enige feestelijkheid gepaard gaan. Het ligt in de bedoeling dat dit gekoppeld wordt aan de Landelijke Fietsdag van de ANWB.

J.T.

Cursus Vogelstudie te Akkrum

De Fryske Feriening foar Fjildbiology (FFF) houdt in de periode van oktober 1986 tot en met april 1987 opnieuw een cursus vogelstudie, in nauwe samenwerking met het Sovon. De cursus bestaat uit 15 lesavonden eens per twee weken te Akkrum en uit een aantal excursies. De cursus is bedoeld voor diegenen die reeds een meer dan 'gewone' belangstelling voor vogels hebben en die een zekere kennis van vogels bezitten. De deelnemers zullen de gewonere vogelsoorten redelijk goed moeten kunnen herkennen.

De lessen zullen naast de soortherkenning veel extra informatie bevatten over voorkomen, biotoopkeuze, trek, voedsel en dergelij-

ke. Veel aandacht wordt besteed aan vogelkundig onderzoek en dus ook aan de inventarisatietechnieken. Tijdens de excursies zal men praktijkervaring kunnen opdoen met ervaren onderzoekers. De lessen zullen schriftelijk worden begeleid door middel van een informatiepakket. Het aantal deelnemers is op maximaal vijftig personen gesteld.

Het cursusgeld bedraagt f 100,- per persoon en kan desgewenst in twee termijnen worden voldaan. Aanmelding als deelnemer of voor nadere informatie dient men zich te wenden tot S. de Vries, De Opslach 19, 8405 BW Luxwoude, 05131 - 570.

Ongestoorde foerageerterrinen nodig voor Rotganzen

'Er dient een blijvende oplossing te komen voor de problemen rond het beheer van de grote aantallen Rotganzen in het Waddengebied'. Dit zegt de Natuurbeschermingsraad in een advies aan minister Braks van Landbouw en Visserij.

In het Nederlandse deel van de Waddenzee verblijft in de maanden april en mei 35 à 45% van de totale wereldpopulatie van de Rotganzen, die in 1984-1985 circa 150.000 exemplaren telde. Daarmee draagt ons land een grote internationale verantwoordelijkheid voor het voortbestaan van deze populatie. Uit onderzoek is gebleken, dat de laatste fase van het verblijf in de Waddenzee voor het vertrek naar de broedgebieden in Siberië voor de Rotganzen van vitaal belang is voor de opbouw van de conditie voor het broedseizoen. Doordat de ganzen in het voorjaar, voordat de kweldervegetatie als voedselbron beschikbaar komt, voornamelijk foerageren op binnendijkse cultuurgraslanden, ontstaat hinder en schade voor de agrarische bedrijfsvoering. Verjaging van de ganzen zonder alternatieve voedsel terreinen verplaatst het probleem slechts.

De Natuurbeschermingsraad wijst Ingrijpen in de populatie-omvang af. Vervolgens doet hij een aantal samenhangende voorstellen voor een oplossing van het probleem.

Naast een onderzoek naar de mogelijkheden om plaatselijke cultuurgraslanden te verwerven als foerageerterrin, bepleit de raad de mogelijkheid te openen voor een aantal percelen overeenkomsten af te sluiten waarbij de boer zich verplicht tegen vergoeding Rotganzen ongestoord te laten foerageren.

Voorts zou volgens de raad met behulp van de beschikbare gegevens nagegaan dienen te worden op welke wijze de foerageermogelijkheden voor Rotganzen in kweldergebieden verhoogd kunnen worden, zonder dat daardoor andere natuurwaarden in het gedrang komen. Met name op de landaanwinningskwelders zijn daarvoor mogelijkheden. Verjaging is slechts acceptabel als Rotganzen in de zelfde omgeving ongestoord foerageerterrinen ter beschikking hebben.

Het advies ligt ter inzage in de bibliotheek van de Natuurbeschermingsraad, Maliebaan 12, Utrecht en in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw en Visserij, Bezuidenhoutseweg 73, Den Haag.